

Gerbner'in Kültürel Göstergeler ve Ekme Kuramı Kapsamında "Minyonlar" Sinema Animasyon Film İncelemesi

Aslı KASAR*

Öz

Amaç: Gerçekliği kendi çıkar ve görüşleri doğrultusunda yeniden kurgulayan ve kitlelere ileten medya son dönemde çocukların en çok tercih ettiği animasyon sinema filmleri içeriğinde kültürel değerlere dair "kötülük" kavramını vurgulamakta ve bu kavrama dair davranış ve becerileri pekiştirecek unsurlara yer vererek sağlıklı nesillerin yetişmesi adına ciddi tehdit oluşturmaktadır. Bu kapsamda çalışmada "kötülük" kavramını vurgulayan "Minyonlar" sinema filmleri Gerbner'in Kültürel Göstergeler ve Ekme Kuramı kapsamında incelenerek farkındalık oluşturmak ve literatüre katkı sağlamak amaçlanmaktadır.

Kavramsal Çerçeve: Gerbner, medyanın bir kültürde var olan değer ve tutumları başka bir deyiş ile egemen değer ve tutumları hikâyeler anlatarak ve bu hikâyeler içinde yarattıkları kahraman figürlerle seyircinin bilincine ektiğini öne sürmektedir. Bu durumunsa çocuklar üzerinde ciddi etki oluşturduğunu onların televizyon ve sinemada yer alan çizgi kahramanlar ve gerçek kişiler üzerinden rol model olarak onlar gibi davranmaya başladığını belirtmektedir. Gelecek nesillerin bu değişen değer yargıları ölçüsünde davranmaya başlamalarıysa toplum sağlığı açısından oldukça önem taşımaktadır.

Yöntem: Çalışmanın yöntemi 2015 yılında ilk filmi gösterime giren ardından 2022'de ikincisi yayınlanan "Minyonlar ve Minyonlar 2: Gru'nun Yükselişi" sinema animasyon filmlerinin Gerbner'in, kültürel göstergeler ekme kuramı bağlamında analiz edilmesini içermektedir. Medya mesajlarının medya tarafından nasıl aktarıldığına odaklanılan çalışmada Gerbner'in benimsemiş olduğu ve televizyonun sunduğu dünyanın portresini ortaya çıkarmak için kullandığı içerik analizi tekniği kullanılmış bulunmaktadır.

Bulgular: Filmlerde "yaşasın kötülük", "kötü olmak insana kendini gerçekten iyi hissettiriyor" gibi duygusal anlamda değer ekimleri yapılırken "kötülük marifetin var mı? "ben büyüyünce süper kötü olacağım" gibi ifadelerle davranışa yönelik tutum ekimleri yapılmakta ayrıca film kahramanları hırsızlık, hilekârlık gibi her türlü suç unsurunu işleyen, vefasızlık, yalancılık, öfke, alay gibi davranışlara hayranlık uyandıran karakterler olarak gösterilmektedir.

Özgün Araştırma Makalesi (Original Research Article)

Geliş/Received: 02.05.2024 **Kabul/Accepted:** 30.06.2024

* Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, İletişim ve Tasarımı Bölümü, İstanbul, Avcılar. E-posta: akasar@gelisim.edu.tr **ORCID** <https://orcid.org/0000-0001-5168-9109>

Sonuç: Bu durum ise ekme kuramı ile ele alındığında "kötü" olmayı olumlu gösteren tutum ekimlerinin olduğunu ortaya koyarak sosyal, duygusal, bilişsel ve dil becerilerinin kazanıldığı ve hızlı bir gelişimin yaşandığı çocukluk döneminde bu değerlerin ekilmesinin kritik önem taşıdığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Kitle İletişim, Medya, Mesaj, Kültür, Gerbner'in Ekme Kuramı

Review of "Minions" Cinema Animation Movie within the Scope of Gerbner's Cultural Indicators and Cultivation Theory

Abstract

Purpose: Media, which reconstructs reality according to its own interests and perspectives and conveys it to the masses, poses a serious threat to the upbringing of healthy generations by emphasizing the concept of "evil" in the content of animated cinema films, which are most preferred by children in recent years, and by incorporating elements that reinforce behaviors and skills related to this concept. In this context, this study aims to create awareness by examining the "Minions" cinema films, which emphasize the concept of "evil," within the scope of Gerbner's Cultural Indicators and Cultivation Theory.

Conceptual Framework: Gerbner suggests that media implants existing values and attitudes, or dominant values and attitudes in a culture, into the consciousness of the audience through stories and the hero figures they create within these stories. He also notes that this phenomenon has a significant impact on children, as they begin to emulate cartoon heroes and real people they see on television and in movies. The future behavior of generations according to these changing values is crucial for public health.

Method: The method of the study involves the analysis of the "Minions" and "Minions 2: The Rise of Gru" animated cinema films, which premiered in 2015 and 2022 respectively, within the context of Gerbner's cultural indicators cultivation theory. Content analysis method, which focuses on how media messages are conveyed by the media, and which Gerbner adopts to reveal the portrait of the world presented by television, is used in the study.

Findings: While emotional value cultivation such as "hurray for evil" and "being evil makes one feel really good" is carried out in the films, attitudinal cultivation with expressions such as "is evil a talent?" and "when I grow up, I'll be super evil" is also present. Moreover, the film characters are portrayed as admirers of behaviors such as theft, cheating, disloyalty, lying, anger, and mockery, which encompass all kinds of criminal elements.

Conclusion: This situation, when analyzed within the cultivation theory, reveals the presence of attitude cultivations that portray "evil" in a positive light, highlighting the critical importance of instilling these values during childhood, a period of rapid development where social, emotional, cognitive, and language skills are acquired.

Keywords: Mass Communication, Message, Media, Culture, Gerbner's Cultivation Theory

1. Giriş

Bilinçli olsun ya da olmasın, medya görüntüleri tüm hayatımız boyunca tutumlarımızı, inançlarımızı ve etrafımızdaki dünyaya dair algılarımızı oluşturmaya çalışmaktadır. Bundan dolayı iletişim teorilerini ve araştırmalarını geleneksel ve dijital medyaya uygulamak, etrafımızdaki gerçekleri anlamak açısından hayati önem taşımaktadır, çünkü medya yalnızca başkalarının görüşlerinde önemli bir rol oynamakla kalmamakta, aynı zamanda kimliklerimizi ve sosyal bağlamdaki yerimizi oluşturmanın da temelini oluşturmaktadır. Buna bağlı olarak Gerbner, medya içeriğinin, mesajlarıyla, gerçeklikten çok daha "tutarlı" bir biçimde davranış ve eğilimleri "ektiğini" göstermektedir.

Günümüzde kültürleşme ve kendi kültürü dışındaki kültürlere ilişkin bilgiler çocuklara ilk kez medya aracılığıyla tanıtılmakta ve her şeyin hızlı ve sürekli değişim içinde olmasından değerler de olumsuz yönde payını almış bulunmaktadır. Bu bağlamda yapılan araştırmalar, değerler eğitiminde kullanılan kitle iletişim araçlarından özellikle animasyon türü filmlerin çocuklar tarafından daha çok tercih edildiğini göstermektedir. Çocuk izleyicilerse televizyon ya da sinemada yer alan çizgi kahramanlar ve gerçek kişiler üzerinden rol model olarak onlar gibi davranmaya başlamaktadır. Bundan dolayı ekme kuramına göre kitle iletişim araçlarıyla sunulan mesajlara yönelik en hassas kitleyi çocuklar ve ergenler oluşturmaktadır.

Bu kapsamda "minyonlar" sinema filmleri açık açık "yaşasın kötülük", "yaşasın hırsızlık", "kötü olmak insana kendini gerçekten iyi hissettiriyor" gibi ifadelerle davranışa dönüştüğünde gelecek nesiller adına ciddi tehdit oluşturacak ve toplumların hayatlarını sürdürmesini engelleyecek bir değer sistemi ekildiğini göstermektedir. Bu anlamda topluma farkındalık kazandırmak ve değerlerin aktarımına yönelik alana katkı sağlayıcı makalelerin oldukça az olması durumu da göz önüne alınarak literatüre katkı sağlamak amacıyla çalışmamızın birinci aşamasında kavramsal çerçeve olan kitle iletişim kavram ve etkileri ile Gerbner'in kültürel göstergeler ve ekme kuramı açıklanmaktadır.

İkinci aşamasında Minyonlar ve Minyonlar 2: Gru'nun Yükselişi" sinema animasyon filmlerinin Gerbner'in, kültürel göstergeler ve ekme kuramı bağlamında analiz edilmesini içeren çalışmanın yöntemi anlatılmaktadır. Son aşamadaysa çalışmanın asıl amacı olan ve topluma farkındalık kazandırmak amacıyla medya mesajlarının medya tarafından nasıl aktarıldığına odaklanılan ve Gebner'in benimsemiş olduğu ve televizyonun sunduğu dünyanın portresini ortaya çıkarmak için kullandığı içerik analizi tekniği kullanılarak elde edilmiş verilerin analize yer verilmektedir.

2. Kavramsal Çerçeve

Kitle İletişim Kavram ve Etkileri

Kitle iletişimi kavramı, çeşitli mesajların büyük ve dağınık bir kitleye belirli bir amaç ve niyet kapsamında geliştirilmiş araçlar kullanılarak iletilmesinden oluşmaktadır. (Tutar & Yılmaz, 2012, s. 297). Kitle iletişim araçları bireyler üzerinde doğrudan etkide bulunmamakta aynı zamanda kültürü, bilgi birikimini, bir kültürün norm ve değer yargılarını da etkilemektedir. İzleyicilerin kendi davranış biçimlerini belirlerken kullanabilecekleri bir dizi imaj, düşünce ve değerlendirmeleri zihinlere ekebilmektedir. (Mc Quail & Windahl, 2010, s. 125).

Bu bağlamda anlam yapıları içerisinde kullanılan mesajlar ve bu mesaja bağlı olarak oluşturulan karakterler ya da yaratılan kahramanlarla toplumsal içerikli değerler ve kültürel yapı biçimlendirilebilmekte, istenilen mesajların zihinlere ekilmesi sağlanabilmektedir. Buna bağlı olarak zihinlerde kısa ve uzun döneme yönelik anlamların oluşturulması bir süreç içerisinde gerçekleşmektedir. Bundan dolayı hafızaya ekilen mesajlar genelinde yaratılan karakter ve kahramanlar özelinde kişiler; iyi-kötü, olaylar ise toplumu olumlu ya da olumsuz etkileyecek şekilde faydalı-zararlı olarak tanımlanabilmektedir. Kitle iletişim araçlarının tüketim yoğunluğu göz önüne alındığında, anlam oluşturma sürecinin merkezinde ekme teorisi yer almaktadır (Bayraktaroğlu & Bayraktaroğlu, 2009, s.1-2).

Gerbner'in Kültürel Göstergeler ve Ekme Kuramı

Gerbner, medyanın bir kültürde var olan değer ve tutumları başka bir deyiş ile egemen değer ve tutumları ektiğini öne sürmektedir. Bu bağlamda medya, bu insanları birbirine bağlayan değerleri yaymakta ve bu değerleri sürdürmektedir (Yaylagül, 2014, s. 75).

Hayatın anlamlandırılması ve günlük yaşamın biçimlendirilmesi için başvuru bir inanç temeli olarak tanımlanan değer, en genel anlamıyla, önemsenen, değer verilen olgular olarak ifade edilmektedir. Bununla beraber davranışlara kaynaklık ederek içyapımıza ait bir inanç olarak da kabul edilen değer; kültür aktarımının en önemli unsurunu oluşturmaktadır (Beldağ & Kaptan, 2017. s.488). Bu bağlamda Gerbner, kültürü, toplum içinde doğru ve yanlış şekilde nasıl yaşayacağımızı anlatan hikâyeler toplamı olarak tanımlamakta ve insanları yeryüzünde yaşayan diğer varlıklara göre farklı kılan en önemli unsurun, insanların hikâyelerden yaratılmış bir dünya içerisinde var olmaları olduğunu söylemektedir. Bildiklerimizin veya bildiğimizi düşündüklerimizin çoğunun asla kişisel olarak tecrübe ettiğimiz şeyler olmadığını ve bunları hep hikâyeler aracılığıyla öğrendiğimizi ifade etmektedir. Televizyonun ise ana hikâyeye anlatıcısı olduğunu sinema filmlerinin de onu desteklediğini anlatmaktadır (Batuş vd., 2011, s. 23-31).

Sinema da tıpkı televizyon gibi insanların günlük yaşamlarının argümanı haline gelmiş bulunmaktadır. Sinema bir sanat ögesi olsa da aynı zamanda bir kitle kültürünü oluşturmaktadır.

Başka bir deyişle sinema, insanları doğrudan etkileyebilen bir kitle iletişim aracını oluşturmaktadır. İzleyenleri etkileme bazen herkesin anlayabileceği şekilde açık açık, bazen de izleyicinin bilinçaltını hedef alarak gizlice mesajlarını hedef kitleye aktarmaktadır (Köseliören, 2023, s. 40).

Buna bağlı olarak Gerbner'in "ekme" kelimesi, belli bir "fikir, ideoloji, psikoloji, politika ve kültürü önceden belirlenmiş olan belli bir yere başka bir deyişle seyircinin bilincine yerleştirerek beslemek adına yapılan faaliyetler"i tanımlamaktır. Buna göre medya öncelikli olarak gerçekliği kendi çıkar ve görüşleri doğrultusunda yeniden kurgulamakta ve kitlelere iletmektedir. Bu iletiler izleyicilerin zihinlerine ekilmekte ve sık tekrarlar ya da fazla izleme sonucunda eklenenler filizlenerek yeşermekte ve birey televizyonun ve sinemanın kendisine sunduğu kurgusal gerçekliğe inanmaya başlamaktadır. Diğer bir ifadeyle bireylerin gerçeklik algıları televizyon veya sinema tarafından şekillendirilmekte ve televizyon ya da sinema tarafından yaratılan yapay bir kültür ortaya çıkmaktadır (Ünür, 2022, s. 123).

Bu kapsamda popüler kültürün önemli iletişim araçlarından sinemanın içinde son yıllarda karşımıza çıkan animasyon (canlandırma), büyüklerin de seyirci kitlesi olarak görüldüğü bir sinema türünü oluşturmaktadır. Ayrıca yapılan araştırmalar, değerler eğitiminde kullanılan kitle iletişim araçlarından özellikle animasyon türü filmlerin çocuklar tarafından daha çok tercih edildiğini göstermektedir (Kaplan & Yıldırım, 2022, s. 57).

Animasyonun yeni kuşakların yetiştirilmesinde, kültürel değerlerin genç nesillere aktarılmasında, çocuk ve gençlere bakış açısı kazandırılmasında, sanat kültürünün ve estetik zevklerin zenginleştirilmesinde etkisi yadsınamaz bir gerçek olarak kabul edilmektedir. Sinemanın birçok iletişim ve görsel etkiyi kullandığı düşünüldüğünde daha fazla renk, ses, hareket, canlandırma, kurgu, hayal ve duyguyu barındıran animasyon sinemasının çocuklar üzerindeki etkisi tartışılmaz bir duruma gelmiş bulunmaktadır. Sadece çocukların duygu ve hayal dünyasını etkilemekle kalmayıp, filmlerin kahramanlarına yönelik oluşturulan karakterler onların değer, davranış ve tutumlarında da ciddi etki yaratmaktadır (Yazıcı & Aktin, 2018, s. 408-410).

Çocuk izleyiciler, televizyonda yer alan çizgi kahramanlar ve gerçek kişiler üzerinden rol model olarak onlar gibi davranmaya başlamaktadır. Bundan dolayı ekme kuramına göre kitle iletişim araçlarıyla sunulan mesajlara yönelik en hassas kitleyi çocuklar ve ergenler oluşturmaktadır. Bu nedenle ekme kuramı açısından bir medya içeriği ele alınırken çocuklar ve ergenler üzerindeki etkileri yönünden iyi değerlendirilmeleri gerekmektedir (Kaplan & Yıldırım, 2022, s. 57), çünkü çocukluk dönemi, kişinin tüm yetişkinlik hayatını etkileyen bilişsel, psikososyal, ruhsal temellerin atıldığı kritik dönemlerden birini oluşturmaktadır.

Bu dönem; çocukların gelişim alanlarının tamamında hızlı bir gelişimin yaşandığı sihirli yıllar olarak kabul edilmekte; sosyal, duygusal, bilişsel ve dil becerilerinin kazandırılmasında kritik bir

önem taşımaktadır. Bu dönemde kazanılan davranışlar, elde edilen bilgi ve beceriler insan hayatında son derece kalıcı olmaktadır (Hakkoymaz & Onan, 2022, s. 63).

Bu kuramsal çerçeve ışığında son dönemlerde animasyon ve çizgi filmlerde sevimli kahraman karakterlerinin "canavar" veya benzer figürlerle yer değiştirdiği gözlenmektedir. Bu figürlerin çoğunun tek gözlü, vahşi olmakla beraber figürlerine paralel olarak davranış kalıpları içinde olduğu görülmektedir. Bu durum ise çocukların benimseyeceği değerleri hayatlarına geçirmeleri ve kültür aktarımı açısından ciddi önem taşımaktadır. Evrensel değerler olarak kabul edilen ve UNESCO yaşayan değerler listesinde de yer alan dürüstlük, sevgi, saygı, barış, sorumluluk gibi kültürel değerler tüm toplumlar ve toplumların sağlıklı bir şekilde devamı için önemli olarak kabul edilmektedir. Bu değerlerin desteklenmesi ve çocukları etkileyen onlarda davranış geliştirme ve öğrenme açısından bir okul vazifesi gören sinema ve televizyonunda bu değerleri pekiştirecek unsurlara yer vermesi gerekmektedir.

Ancak günümüzde her şeyin hızlı ve sürekli değişim içinde olmasından değerler de olumsuz yönde payını almış bulunmaktadır. Bu kapsamda son dönemde vizyona giren "Çılgın Hırsız" ve "Minyonlar" gibi sinema animasyon filmleri bu değerlerin tam tersi olan kötülük, hilekârlık, hırsızlık gibi davranış biçimlerini herkesin anlayacağı şekilde açık açık desteklediği ve UNESCO yaşayan değerler listesinde de yer alan dürüstlük, sevgi, saygı, barış, sorumluluk gibi kültürel değerlere dair hiçbir davranış ögesinin bulunmadığı görülmektedir. Filmde daha çok zarar veren, vahşi ve korkunç figürler kullanılarak, açık açık "yaşasın kötülük", "kötü olmak insana kendini gerçekten iyi hissettiriyor" gibi ifadelerle yer verilmektedir. Bu durum alışık olunmayan bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır, çünkü bugüne kadar şiddet sahneleri veya kötü eylemler filmlerde ya da çizgi filmlerde "kötü adamlar" aracılığıyla yapılmış olup bu sahnelerin bile insanda ve özellikle çocuklarda şiddet eğilimlerini arttırmasından kaynaklı eleştirilere maruz kaldığı görülmektedir.

Bu noktada özellikle çocukların filmlerde yer alan kültürel unsurları ve değerleri kendi günlük hayatlarına eklemesi ve elde edilen bu bilgi ve becerileri davranış biçimlerine yansıtması sonucu bu değişen değer yargıları ölçüsünde davranmaya başlamaları sağlıklı nesillerin yetiştirilmesinde ciddi bir tehdit olarak karşımıza çıkmaktadır.

3. Yöntem

Gerbner'in ekme kuramı, televizyonu inceleyen pek çok kitle iletişim kuramı içerisinde yer almakta ve bu kuram televizyonun sosyal inanç ve algılar üzerindeki etkisi konulu araştırmalar içerisinde en baskın olanını oluşturmaktadır (Yaylagül, 2014, s. 34). Bu bağlamda Gerbner'in, kültürel göstergeler projesi, medya mesajlarının nasıl üretildiğine ve yayıldığına odaklanan bir kurumsal süreç analizi, medya tarafından hangi gerçek mesajların iletildiğine odaklanan bir mesaj sistemi analizi ve medya tarafından nasıl aktarıldığına odaklanan bir yetiştirme (ekme)

analizi olmak üzere üç bileşenden oluşmaktadır. Bu kapsamda Gebner'in benimsemiş olduğu metot, içerik analizi ve saha araştırmalarının bir karışımından oluşmaktadır (Shrum, 2017, s. 1). İçerik analizi, televizyonun sunduğu dünyanın portresini ortaya çıkarmak, saha araştırmalarıyla izleyicilerin dünyayı nasıl gördüğüne yönelik bir portreyi ortaya koymak için kullanılmaktadır (Yaylagül, 2014, s. 35).

Bu kapsamda çalışmanın yöntemi 2015 yılında [Pierre Coffin](#), [Kyle Balda](#) yönetmenliğinde ilk filmi gösterime giren ardından 2022 de [Kyle Balda](#), [Brad Ableson](#), [Jonathan Del Val](#) yönetmenliğinde ikincisi yayınlanan "*Minyonlar ve Minyonlar 2: Gru'nun Yükselişi*" sinema animasyon filmlerinin Gerbner'in, kültürel göstergeler ve ekme kuramı bağlamında analiz edilmesini içermektedir. Filmlerde aktarılan mesajların sosyal inanç ve değerler açısından Gerbner'in projesinin üç bileşeninden üçüncüsü olan medya mesajlarının medya tarafından nasıl aktarıldığına odaklanılan çalışmada Gebner'in benimsemiş olduğu ve televizyonun sunduğu dünyanın portresini ortaya çıkarmak için kullandığı içerik analizi tekniği kullanılmış bulunmaktadır.

Nitel araştırma yöntemleri kapsamında bulunan içerik analizi yöntemi esnek yapısı sebebiyle disiplinlerarası uygulama alanına sahip bulunmaktadır. İçerik analizi kullanılarak yapılan çalışmalarda elde edilmesi hedeflenen sonuçlar, mesajlar ve mesajın muhataplarıyla ilişkili olabilmektedir (Taşkın ve Boran, 2022, s.318). İçerik analizinde veri analizi betimleme, sınıflama ve ilişkilendirme şeklinde üç aşamada yapılmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2018, s. 239). Bunlar arasında betimleyici analizde (nasıl, nedir) ve açıklayıcı (neden, niçin) gibi sorular yer almakta ve bu sorular genel bir şemaya ulaşılmasına imkân sağlamaktadır (Metin & Ünal, 2022, s.277). Betimsel analiz, daha çok araştırmanın kavramsal yapısının önceden açık biçimde belirlendiği araştırmalarda kullanılmaktadır (Yıldırım & Şimşek, 2018, s. 239).

Bu bağlamda Gerbner'in ekme kuramı kapsamında filmlerin olay örgülerinin topluma iletilen sosyal ve evrensel değerler ve kültür aktarımı açılarından incelenmesi aşamasında betimsel içerik analizi kullanılmaktadır. Analizde olay örgüsünün, karakterlerin ve filmde geçmekte olan olayların, diyalogların ve karakterlerin evrensel değerler ve kültür aktarımı bağlamında incelenmesi yapılmaktadır.

4. Bulgular

Minyonlar filmi başlarken onların amacının kendileri için en çılgın efendiyi bulup bu çılgın efendiye hizmet etmesi olduğu söylenirken bir timsahın peşinden giden minyonların bir dinazorun tek ayağıyla timsahın üstüne basıp timsahı öldürmesi üzerine dinazora hayran kalıp onu patron ilan etmeleri ve peşinden koşmaları kültür ekimi açısından önemli bir başlangıcı oluşturmaktadır. Daha en başta timsah, dinazor gibi korkunç, vahşi ve yırtıcı hayvan figürlerinin seçilmesi "en çılgın" kavramına açıklık getirmektedir.

Sonrasındaysa bir kötü efendiden diğerine patron arayışları sürmeye devam etmektedir ifadesiyle "kötü" kavramının tanımına geçilmekte ve bu kavram minyonların efendi arayışında, televizyon seyrederken bir haber kanalında "kötülerin haber kanalını izliyorsunuz" programında netleştirilmektedir. Programda "kötü" kavramı "suçlu" sayılan kişilerin özelliklerini içermektedir ve kötülerin katıldığı bir konferans hakkında da bilgilendirme yapmaktadır. "Suçluların en büyük toplantısı, yer altı dünyası camiası" denilerek "kötü" hem de "çok kötü" ifadeleri tekrarlanırken bu kişinin bir kadın olduğu gösterilmektedir. Ayrıca "suç" kavramı da "bu kadar eğlence büyük suç" ifadesiyle eğlenceyle ilişkilendirilmektedir.

Filmin sonrasında ise bu konferansa gitmek için yola çıkan minyonlar yolda kalmakta ve onları bir aile yoldan arabalarına almaktadır. Bu ailenin annesi olarak gösterilen kadının elinde bir bıçak bulunmakta ve yolda inip banka soyup, peşlerine takılan polisleri silah, bomba gibi suç aletleri kullanarak atlatıp gayet eğlenceli bir şekilde yollarına devam etmektedirler. Yolda giderlerken ailenin küçük kızları bir dergi çıkarıp "Orlando'ya gidince dergimi bütün kötülere imzalatacağım" diyerek derginin içini açarak kötü kişilikleri tanıtmaya başlamakta ve bir sayfaya geldiklerinde "şuna bakın! Scarlet Overkilli, gelmiş geçmiş en harika kötü, aslına bakarsan başlarda sıradan küçük bir kızdı dişleri vardı, atkuyruğu vardı, on üç yaşına gelince bir suç imparatorluğu kurdu, ben minyon olsaydım başkasına çalışmazdım", diyerek suç imparatorluğu kurmanın ve bunu erken yaşlarda yapmanın ne kadar muhteşem olduğunu anlatması ve kötülerin sıra dışı olduğunu ifade etmesi "kötülüğe" karşı hayranlık uyandırmaktadır. Özellikle bir çocuğun ona hayran kalması değer ekimi açısından ve onların bundan sonraki davranışlarını yönlendirmesi bakımından oldukça önem taşımaktadır.

Devam eden sahnelerde "Yaşasın Hırsızlık", denmekte ve konferansa kayıt olurken "kötülük marifetin var mı? Sorusuna minyon, elindeki oyuncak ayıyı şarkı söyleyerek dans ettirmekte, kayıt yapan kadın ise bunun neresi kötülük bizimle değilsin demekte sonrasında minyon bir kâğıttan canavar yapıp göstermekte fakat kayıt yapan kadın onu bile beğenmemektedir. Burada "kötü" kavramının çocuklara tanımlanması ayrıntılı bir şekilde yapılmakta ve kötü davranış için tutum ekimleri yapılmaktadır.

Konferansta Scarlet Overkilli büyük alkışlarla sahneye çıkmakta ve ilk sözü "kötü olmak çok iyi hissettiriyor öyle değil mi" olmakta ve uçarak etkileyici bir giriş ile içeri girerek herkesi kendine hayran bırakmaktadır. Herkes onu alkışlamakta, tezahürat yapmakta ve o da "beni sizler var ettiniz" diyerek "bizim hayallerimiz çok büyük ve onları gerçekleştirmek için her şeyi yaparız, siz hiç tüm zamanların en süper kötüsü için çalışmayı hayal ettiniz mi? Diyerek çalışacak elemanlar aradığını söylemektedir. Sonrasında konuşmasına, "bir yerlerde yüceliğe hizmet etme potansiyeline sahip bir kötünün olduğuna gerçekten inanıyorum" diyerek, "kötü" olmanın çok yüce bir şey olduğunu ve bunu herkesin başaramayacağı kadar da özel olduğunu ifade ederek kötülük yüceltmeye ve böyle olmaya özendirilmeye devam edilmektedir. Overkilli, bu sözlerle minyonlara atıf yapmakta ve onların ne kadar kötü olduğunu bu duruma ağzının açık

kaldığını ve bu durumun onların kabilesini kurtardığı için onlara hayranlık duyduğunu ifade ederek minyonlarla çalışmaya başlamaktadır.

Minyonların ilk görevleri İngiltere kraliçesinin tacını çalmaktı ve bunun için hipnoz, silah ve hile yöntemleri gibi her türlü yolu deneyen minyonlar sonunda tacı elde etmekte fakat işler yolunda gitmemektedir. Scarlet Overkili, tacı, bir sonraki filmin ana karakteri olan Gru'ya kaptırmaktadır. Gru ise ondan daha kötü, daha kurnaz, daha mükemmel ve daha çılgın olan biri olarak tanıtılmakta ve minyonlar kendilerine onu patron edinmektedir. Görüldüğü gibi "kötü" kavramı hırsızlık, korkutma, hile gibi suç unsuru taşıyan her davranışla tanımlanmakta ve yüceltilmektedir. Filmin devamı olan "Minyonlar 2: Gru'nun Yükselişi"nde ise, "kötü" kavramının tanımlandığı tüm suç unsurları detaylı işlenmektedir. Gru'nun en büyük hayali "Kötü 6" olarak bilinen kötüler grubuna katılabilecek kadar kötü olmaktır. Bu grubun amacı dünyanın en güçlü kötüleri olmaktır. Bu bağlamda film önce içlerinde bulunan en yaşlı grup üyesi "demir yumruk" u öldürmekle başlamaktadır.

Bu en yaşlı kişi öldürülme esnasında "bu grubu ben kurdum, hiç sadakatiniz yok mu?" dediğinde "biz kötüyüz biz de sadakat olmaz" diyerek "kötü" kavramının bir özelliği daha tanımlanmaktadır.

Bunun ile birlikte Gru daha ilkokula gitmektedir ve sınıfta öğretmenleri herkese büyüyünce ne olacaksınız diye sormakta, arkadaşları, doktor, öğretmen derken Gru, "ben büyüyünce süper kötü olacağım" cevabını vermekte ve böylece "kötülük" bir meslek olarak gösterilerek değer ekimi açısından bir tutum ve davranış daha aktarılmaktadır. Filmde Gru yaptığı her eylemde hileye başvurmakta, bu hileleri yaparken ona minyonlar yardım etmektedir.

Çocuk eğlencelerinden olan "tilt" oynarken, minyonlar topu miknatısla tutarak Gru'nun kazanmasını sağlamakta, basket oynarken topu minyonlar potaya atmaktadır. Dondurma yemek istediklerinde sıra beklemek yerine sıradaki insanları bir tüfekte etkisiz hale getirerek ve dondurma satıcısını korkutarak dondurmalarını almaktadırlar. Bunları yaparken minyonlar ve Gru, o kadar eğlenmektedir ki bu durum, bu davranışların çocuklar tarafından normalleştirilmesini ve olumlu bir eylem olarak algılanmasını sağlamaktadır.

Ayrıca film aralarında duygusal sahnelere yer vererek kötülerin de duyguları olabileceğini göstererek onları masum göstermekte ve kötü karakterlere karşı iyi duygular uyandırılmaya çalışılmaktadır. Daha on bir yaşında olan Gru, bütün var gücüyle en süper kötüye dönüşme çabası içinde hayaller kurarken dünyanın en süper kötü grubu olarak bilinen "Hırçın Altılı" ya katılabilmek için mülakata çağırılmakta ve mülakata girmek için parola olarak "hiç iyi değilsin" mesajı verilmektedir. Bu mesaj Gru tarafından hecelenmekte ve bu durum mesajın çocuklar tarafından zihinlerine kodlanması sağlanmaktadır, çünkü insan tekrarlarla öğrenmektedir. Mülakatta kötüler grubu, yaşından dolayı Gru'yu küçümseyince bu durum Gru'yu daha da

hırslandırmakta ve kendini ispatlamak için kötüler grubunun değerli taşıını çalmaktadır. Burada çocuklara kötü davranışları örnek almaları adına tüm pekiştirmeler yapılmaktadır.

İlerleyen sahnelerde minyonlar Kung-Fu öğrenmek istemekte ve bu dövüş sanatını onlara öğreten kadın; "birçok dövüşçü bana şunu sorar, sen nasıl böyle büyük usta oldun", "en küçüğümüz bile aslında çok büyük işler başarabilir", "sadece derinlere inin ve içinizdeki canavarı bulun" diyerek ağızdan ateşler çıkararak kükremektedir. Bu sahne öncesinde "içinizdeki canavarı bulun" sloganı büyük harflerle yazılı bir biçimde ekrana gelmekte ve baskın bir ses bunu tekrar etmektedir. Sevgi öğretisiyle bilinen Kung-Fu sanatının da algılanma biçimi değiştirilerek "canavara" dönüşün mesajı verilmektedir.

Son sahnelere doğru "Hırçın Altılı" grubunun en eski ve en yaşlı üyelerinden "demir yumruk" un yaşadığı ortaya çıkmaktadır. Demir Yumruk, "Hırçın Altılı" ya kaptırdığı değerli taşı geri almak istemektedir ama taşı kendini "Hırçın Altılı" ya ispatlamak için Gru'nun çaldığını görünce Gru'yu yakalamakta ve ona işkence yapmak için onu bağlamaktadır.

Sonra yanındaki adamlar "demir yumruk" u terk edince "demir yumruk" Gru'yu çalıştırmak için ona bir şans vermekte ve Gru, "demir yumruk" u havuzundaki timsahlardan kurtarıncaya Gru'yu sevmekte ve kötü olmanın taktiklerini ona öğretmeyi kabul etmektedir. Burada Gru, başına ne gelirse gelsin kötü olma hayalinden hiç vazgeçmemektedir. Demir Yumruk ona kötülük yaptığı halde Gru, onun için canını feda etmektedir.

Bu durum ise kötü davranış eylemlerini ekmek adına iyi duygulara atıf yaparak, duygusal unsurları devreye alarak çocukları, bu eylemleri hayata geçirmeleri adına etkilemektedir. Sonunda Gru "demir yumruk" dan kötü olmanın derslerini almayı başarmaktadır. İlk ders hırslılık yapmaktır. Gru, banka soymakta ve buna çok sevinmektedir. Daha sonra minyonlar ve grubun en eski üyesi "demir yumruk", "Hırçın Altılı" grubunu yenerek, zaferi kazanmaktadır. Burada kötüler yakalanmış, cezalarını bulmuş gibi görünseler de iki taraf da kötü olmanın peşinde olduğu için aslında kazanan taraf yine kötülük olmaktadır.

Son sahnede Gru, öldü zannettiği "Demir Yumruk" için bir cenaze töreni düzenlemekte ve törende, ilerde ne kadar "iyi bir kötü" olacağını, ne kadar "korkunç" işler yapacağını ve bunları demir yumruk göremeyeceği için ne kadar üzgün olduğunu anlatmaktadır. Gru, törenden ayrılırken, komiser, Gru'ya "uslu dursan iyi olur evlat" demekte, Gru da "iyi ve dürüst bir hayat yaşayacağım efendim" diyerek yüzünde ve sesinde alaylı bir ifadeyle arabaya binmekte ve yaşıyor musun diyerek "demir yumruk" un boynuna sarılmaktadır. Burada "dürüstlük ve iyilik" küçümsenmektedir. Ardından Gru'nun "aklımı başımdan aldın, bunu nasıl yaptın, yetkililerden kaçmak için ölü taklidi yapacağım gün için sabırsızlanıyorum sözleri ve "demir yumruk" un da arabanın aynasını polisler çivirerek sonra görüşürüz ezikler" diyerek, eğlenceli ve mutlu bir şekilde yollarına devam etmeleri yalancı ve hileli davranışları yücelterek bu davranışların ekimini sağlamaktadır.

5. Sonuç

Gerbner'in kültürel göstergeler ve ekme kuramı, medyanın izleyicilerin algılarını, inançlarını, tutumlarını ve değerlerini şekillendirmedeki rolüyle ilgili sosyokültürel bir teoriden oluşmaktadır. Gerbner'a göre medya mesajları alıcıların gerçek dünyaya dair algılarını etkilemekte ve bir kültürü şekillendirmedeki rolüne ilişkin toplumsal norm ve değerlerin nereleri teşvik ettiğini ve yeni davranış değişikliklerini nasıl tetiklediklerini açıklamaktadır. Başka bir deyişle Gerbner, ekme kuramıyla kitle iletişim araçlarının yeni bir kültür meydana getirdiğini ve bu kültürü izleyiciler arasında yaygınlaştırdığını söylemektedir.

Bu izleyiciler arasında en hassas kitleyi çocukların oluşturduğunu belirtmektedir. Medya, çocukların çevrelerindeki dünyayı anlamalarına yardımcı olacak bir temel sunmakta ve çocukların bu temel bilgilerle ilk tanışmaları ve öğrenmeleri çoğu zaman sinema ve televizyon ekranı aracılığıyla olmaktadır. Bu nedenle medyanın olumlu imajlar ve buna bağlı temsiller yaratması toplum geleceği ve sağlığı açısından ciddi önem taşımaktadır.

Bu kapsamda "minyonlar" sinema filmleri üzerinde yapılan araştırma sonuçlarında bugüne kadar alışık olmadığımız bir şekilde açık açık "yaşasın kötülük", "yaşasın hırsızlık", "kötü olmak insana kendini gerçekten iyi hissettiriyor", "kötülük marifetin var mı? gibi ifadelerle "kötü" kavramının çocuklara tanımlanması ayrıntılı bir şekilde yapılmakta ve kötü davranış için tutum ekimleri oluşturulmaktadır.

Bu ekimleri destekleyen sahnelerden özellikle filmin ilkokula giden kahramanına ilkokul öğretmeni büyüyünce ne olacaksın diye sorduğunda filmin kahramanı "ben büyüyünce süper kötü olacağım" cevabını vermekte ve böylece "kötülük" bir meslek olarak gösterilerek değer ekimi açısından bir tutum ve davranış daha aktarılmaktadır. Ayrıca filmde sevgi öğretisiyle bilinen Kung-Fu sanatının bile algılanma biçimi değiştirilerek "canavara" dönüşün mesajı verilmektedir.

Filmin hemen hemen her sahnesinde "kötü" olmanın yüceltilmesi kötü, davranış olarak nitelendirilen, hırsızlık, hile, sadakatsizlik, yalancılık gibi tüm eylemlerin normal bir davranış olarak algılanmasına neden olmaktadır. Bu durum ise ekme kuramı ile ele alındığında yakın gelecekte insanların ve özellikle çocukların bu davranışları benimseyerek bu karakterde bir topluma dönüşme olasılıklarını arttırmaktadır. Bu durumsa sağlıklı bir neslin yetişmesi açısından önemli bir tehdit olarak karşımıza çıkmaktadır.

KAYNAKÇA

BATUŞ, G., ALVER, F., ARIK, B., ÇOBAN, B. ve ÇIĞ, Ü. (2011). Kadife karanlık II: Ayna Şövalyeleri. İstanbul: Su Yayınları.

BAYRAKTAROĞLU, A., ve BAYRAKTAROĞLU, B. (2009). Gazetelerde yer alan haber fotoğraflarında kötünün sunumu üzerine bir inceleme. *Art-e Sanat Dergisi*, 2(3), 1-25.

BELDAĞ, A. ve KAPTAN, S. Y. (2017). Arabalar filminin içerdiği değerlere ilişkin bir inceleme. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 487-499.

KAPLAN, M., ve YILDIRIM, A. (2022). Suçun Önlenmesinde Kitle İletişim Araçlarının Rolü: Kuramsal Açıdan Bir Değerlendirme ve Örnekler. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 11(1), 49-74.

KÖSELİÖREN, M. (2023). Bir Kitle İletişim Aracı Olarak Sinemanın İdeolojik İşlevi: Babam ve Oğlum Filmi Üzerinden Bir Analiz. *Euroasia Journal Of Social Sciences & Humanities*, 10(34), 37-54.

MCQUAIL, D. ve WINDAHL, S. (2010). *İletişim Modelleri* (Çev. Konca Yumlu). İstanbul: İmge Kitabevi.

METİN, O. ve ŞÜKRİYE, Ü. N. A. L. (2022). İçerik analizi tekniği: İletişim bilimlerinde ve sosyolojide doktora tezlerinde kullanımı. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22 (Özel Sayı 2), 273-294.

SHRUM, L. J. (2017). Cultivation theory: Effects and underlying processes. *The international encyclopedia of media effects*, 1-12.

TAŞKIN, H., ve BORAN, T. (2022). Moana Animasyon Filminin Ekoeleştiri Kuramı Bağlamında İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (İNİF E-Dergi)*, 7(2), 311-332.

TUTAR, H. ve YILMAZ, K. (2012). *İletişim*. Ankara: Seçkin Yayınları.

ÜNÜR, E. (2022). Kültürel Göstergeler Projesi Kapsamında Türk Sinemasında Şiddet ve Cinsellik. *Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 119-161.

YAYLAGÜL, L. (2014). Kitle iletişim kuramları: Egemen ve eleştirel yaklaşımlar. Ankara: Dipnot Yayınları.

YAZICI, T. ve AKTİN, D. Sinema Animasyon Filmlerinin Çocukların Satın Alma Davranışlarına Etkisi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(72), 405-425.

YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.